

Soạn bài: Lẽ ghét thương (Trích *Truyện Lục Vân Tiên* – Nguyễn Đình Chiểu)

Hướng dẫn Soạn bài: Lẽ ghét thương (Nguyễn Đình Chiểu)

I. Hướng dẫn Soạn bài

Câu 1:

- Những điều ông Quán ghét: 10 câu thơ trong đoạn trích nói về lẽ ghét. Ghét việc tầm phào, ghét vua Trụ mê dâm, U Vương, Lệ Vương gây ra nhiều mối rắc rối, Ngũ Bá chia rẽ, đồ nát, sớm đầu tối đánh ... Điểm chung của các vua chúa được nhắc đến: ăn chơi, hoang dâm vô độ, tranh quyền, đoạt lợi, không quan tâm đến chính sự đang rối ren, không nghĩ đến đời sống lầm than cực nhọc của dân. Căn nguyên của cái ghét ở đây là do lòng thương dân, vì dân, ghét những kẻ hại dân, làm cho nhân dân sa hầm sẩy hang, chịu lầm than, nhọc nhằn...

- Lẽ thương của ông Quán: gồm 14 câu, nói đến những bậc hiền tài phải chịu lận đận, không thỏa được ước nguyện giúp đời như: Khổng Tử, Nhan Uyên, Gia Cát Lượng, Đổng Trọng Thụ, Hàn Dũ, ... đều là những trí thức nho sĩ có tài, có đức, ngay thẳng nhưng không gặp thời. Từ chỗ tiếc thương cho những bậc tài trí, cũng là tiếc cho đời, Nguyễn Đình Chiểu tìm thấy bóng dáng mình trong đó: mơ ước lập thân để giúp đời nhưng lại gặp nhiều bất hạnh.

Câu 2:

Đoạn trích khá thành công trong việc sử dụng cặp từ đối nghĩa *ghét – thương*. Từ *ghét* và *thương* đều được lặp lại 12 lần, sắp đặt song đôi, đối xứng khá linh hoạt. (hay *ghét – hay thương*; *thương ghét – ghét thương*; *ghét ghét – thương thương*; lại *ghét – lại*

thương). Phép lặp cũng như sự vận dụng linh hoạt hai từ ghét – thương đã giúp biểu hiện nổi bật và phân minh hai tình cảm trong tâm hồn tác giả. Trong trái tim tác giả, ghét và thương rành rọt, không mập mờ, lẫn lộn và đều sâu nặng, không nhạt nhòa, chung chung. Việc lặp lại hai từ này cũng làm tăng cường độ của cảm xúc: yêu thương và căm ghét đều đạt đến độ tột cùng, đều hết sức nồng nhiệt.

Câu 3:

Yêu và ghét là hai tình cảm có mối quan hệ khăng khít không thể tách rời trong tâm hồn của nhà thơ. Bởi thương đến xót xa trước cảnh nhân dân phải chịu lầm than, khổ cực, thương những con người tài đức mà bị vùi dập, phải mai một tài năng, chí nguyện nên Nguyễn Đình Chiểu càng căm ghét sâu sắc những kẻ làm hại dân, hại đời, đẩy con người vào những cảnh ngộ éo le, oan nghiệt. Trong trái tim yêu thương mênh mông của nhà thơ, hai tình cảm *yêu, ghét* cứ đan cài, nối tiếp nhau hòa cùng nhịp đập với cuộc đời, với nhân dân, bởi "Vi chưng hay ghét cũng là hay thương". Đó chính là đỉnh cao tư tưởng và tình cảm của Nguyễn Đình Chiểu.

II. Luyện tập

Trong đoạn trích có câu "Vi chưng hay ghét cũng vì hay thương" đã thu tóm toàn bộ ý nghĩa tư tưởng và tình cảm của cả đoạn. Bởi thương yêu và căm ghét có mối quan hệ khăng khít với nhau. Càng xót xa trước cảnh nhân dân bị lầm than, thương những người tài hoa bị vùi dập. Nguyễn Đình Chiểu càng căm ghét những kẻ hại dân hại nước. Trong trái tim mênh mông của nhà thơ yêu ghét đều phân minh rõ ràng.